

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

DIREKTORAT ZA DELOVNA RAZMERJA IN PRAVICE IZ DELA

Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 08

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

PREDLAGAM VLADI

Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

Številka: 1031-150/2019-2

Datum: 25. 10. 2019

Zadeva: Predlagam.vladi.si - predlog 10316-204: Sprememba pokojninskega sistema in znižanje pokojnine starejšim upokojencem

Na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZ) smo prejeli dopis, posredovan preko spletnega orodja predlagam.vladi.si, v katerem avtor meni, da je obstoječi pokojninski sistem nepravičen do novih upokojencev, saj naj bi po njegovem mnenju le-ti vanj vplačevali več, prejemajo pa nižjo pokojnino. Zato predlaga, da se ustrezno znižajo tudi pokojnine starejših upokojencev.

V odgovoru na vaš dopis vam z vidika veljavne pokojninske in invalidske zakonodaje posredujemo sledeče pojasnilo:

Uvodoma bi v zvezi z primerjavo višine pokojnin po stari in novi zakonodaji želeli poudariti, da je pravica do pokojnine pravica iz socialnega zavarovanja in da pokojninsko in invalidsko zavarovanje v RS temelji na zavarovalniškem principu, kar pomeni, da izhaja iz minulega dela in temelji na prispevkih, plačanih v času aktivne dobe zavarovanca ter da mora obstajati **sorazmernost med vplačanimi prispevki in prejemki iz sistema**. Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so načeloma odvisne od dolžine trajanja zavarovalne dobe in od višine plač oziroma zavarovalnih osnov, od katerih je zavarovanec plačeval prispevke. Višina vplačanih prispevkov je odvisna od višine osnove, kar pomeni, da mora oseba z višjo osnovo plačati tudi višje prispevke. Iz navedenega torej izhaja, da so nižje pokojnine posledica nižjih predhodnih zavarovalnih osnov, od katerih so bili plačani prispevki ter krajše dopolnjene pokojninske dobe. Pokojnina v starosti nadomešča dohodek, od katerega so bili plačani prispevki, zaradi česar ne more biti višja od samega dohodka. Na višino pokojnine vpliva tudi način upokojevanja, pri čemer je pomembno, ali se posameznik upokoji starostno ali predčasno (z malusi).

Medtem ko se po ZPIZ-2 pokojninska osnova, od katere se odmeri starostna in invalidska pokojnina, praviloma določi na podlagi mesečnega povprečja prejetih plač oziroma zavarovalnih osnov, od katerih so bili obračunani prispevki, v katerihkoli zaporednih 24 letih zavarovanja po 1.1.1970, ki so za zavarovanca najugodnejša, pa se je po ZPIZ-1 pokojninska osnova, od katere se je odmerila starostna in invalidska pokojnina, praviloma določila na podlagi mesečnega povprečja prejetih plač oziroma zavarovalnih osnov, od katerih so bili obračunani prispevki, v katerihkoli zaporednih 18 letih zavarovanja po 1.1.1970, ki so bila za zavarovanca najugodnejša. Na ta način ZPIZ-2 v primerjavi z ZPIZ-1 resda zagotavlja večjo odvisnost pravic

glede na plačane prispevke, vendar pa je potrebno poudariti, da podaljševanje obdobja za odmero pokojnine po ZPIZ-2 ne vpliva na bistveno znižanje le-te, saj je novi zakon ukiniteljsko usklajevanje na novo odmerjenih pokojnin z obstoječimi pokojninami, ki je prej bistveno zniževalo pokojnine novih upokojencev ob odmeri. Izhajajoč iz navedenega menimo, da medsebojna primerjava različnih pokojnin ni ustrezna, saj gre pri sistemu obveznega pokojninskega zavarovanja za sistem na podlagi zavarovanja, v katerem mora biti do določene mere spoštovana tudi višina prispevka posameznika med aktivno dobo.

Ob tem pa je potrebno dodati, da sistem pokojninskega zavarovanja vendarle ni čisti »zavarovalniški« sistem, temveč gre za sistem, ki temelji tudi na **načelih vzajemnosti in solidarnosti**. To sta načeli, ki posameznikom, ki so sicer 40 let vplačevali v sistem, vendar pa so imeli v svojem aktivnem obdobju zelo nizke plače, zaradi česar s svojimi vplačili ne bi dosegli niti minimalne pokojnine, omogoča, da se upokojijo z dostojno pokojnino, ki pri teh posameznikih nastopa v funkciji socialnega korektiva. Zaradi načela solidarnosti ali redistribucije se tem zavarovancem torej zagotavljajo **višje pravice, kot bi jim šle glede na plačane prispevke**. Za razliko, ki jo te osebe prejmejo med pokojnino, ki bi ustrezala njihovim prispevkom in pokojnino, ki jo garantira obvezni (javni) pokojninski sistem, je potrebno zagotoviti finančna sredstva, ki pa gredo deloma v škodo posameznikom, ki so 40 let vplačevali prispevke in presegajo najvišjo pokojninsko osnovo, deloma pa v breme države. Osebe z višjimi dohodki tako v skladu s solidarnostnim načelom zagotavljajo sredstva za osebe z nižjimi dogodki tekom aktivne dobe, kar prispeva k višji socialni varnosti upokojencev.

V zvezi s konkretnim predlogom, da bi se "starim" upokojencem preračunale (znižale) pokojnine, saj naj bi bile te višje od pokojnin novih upokojencev, pa pojasnujemo, da posamezniki pridobijo pravico do starostne pokojnine v skladu z vsakokrat veljavno zakonodajo, na podlagi pravnomočne odločbe. Zakon o splošnem upravnem postopku /ZUP/ (Uradni list RS, št. 24/06 – UPB, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13) v zadevah, v katerih je že bilo pravnomočno odločeno, prepoveduje ponovno odločanje v rednem postopku. Pravni učinek pravnomočnosti je v tem, da izdane odločbe ni več mogoče odpraviti, razveljaviti ali spremeniti z novo odločbo, s katero bi se nadomestila prejšnja odločba. Na takšen način pravnomočnost zagotavlja nespremenljivost razmerij ter izvršitev tega, kar je odločeno, saj preprečuje ponavljanje postopka ter ponovno odločanje v isti zadevi, v kateri gre za isto stvar, iste subjekte in iste pravne posledice (ne glede na to, ali je bila z odločbo zadeva pravilno rešena). Namen pravnomočnosti je torej v zahtevi po stabilnosti in trdnosti upravne odločbe, izključitvi negotovosti glede pravic in obveznosti ter v predvidljivosti in pravni varnosti na splošno.

Iz navedenega tako izhaja, da bi v primeru, kot ga navaja predlagatelj (preračun višine pokojnine že upokojenih posameznikov v skladu s spremenjeno zakonodajo), šlo za ponovno odločanje v isti zadevi, ki pa ga zakonodaja v interesu pravnega reda ter ekonomske in socialne varnosti posameznika ne dovoljuje.

Na koncu naj še dodamo, da je trenutno v obravnavi v Državnem zboru RS predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, katerega cilj je med drugim tudi ta, da se z dvigom odmernih odstotkov zagotovi primernejši dohodek za varno starost ter da se posledično izboljša socialni položaj upravičencev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. V okviru predlaganih sprememb ZPIZ-2 je tako **samo za nove upokojence** predviden dvig in izenačitev odmernega odstotka na 63,5% za oba spola ter določitev odmernega odstotka v višini 29,5 % za zavarovance obeh spolov, ki dopolnijo 15 let zavarovalne dobe. Predlagano zvišanje odmernega odstotka na 63,5 % naj bi prineslo 10,1 % zvišanje starostne pokojnine za moške ter 5,4 % zvišanje za ženske. Določitev višjega odmernega odstotka bo pozitivno vplivala tudi na odmero najnižje starostne pokojnine, pa tudi

na odmero vdovskih, družinskih in invalidskih pokojnin ter nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

Prejemnikom pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja se v letu 2019 socialni položaj izboljšuje tudi z dvema uskladitvama pokojnin, in sicer z redno uskladitvijo (2,7 % v februarju), skladno s sistemskim zakonom, ter z izredno uskladitvijo v decembru v višini 1,5 %.

S spoštovanjem,

Pripravila:
Saša Šifrar
podsekretarka

mag. Katja Rihar Bajuk
GENERALNA DIREKTORICA

mag. Mitja Žiher
vodja sektorja